Parašė ŽvejOK
Penktadienis, 14 Rugsėjis 2012 07:01

Ne vienas lašišas ar šlakius su licencija gaudantis meškeriotojas dar pernai skambino pavojaus varpais – lašišinėse upėse, tokiose kaip Aukštaitijos Šventoji ir Žeimena, nebaudžiami siaučia povandeniniai šauliai, „nurenkantys“ prie intakų susibūrusias tauriąsias žuvis. Anatolijus Ostapenko tvirtina prie upės girdėjęs dviejų brakonierių pokalbį, kurie buvo susilažinę, kuris tais metais daugiau nušaus lašišų ir šlakių. Vienas gyrėsi nušovęs 48, kitas – „tik“ 43, tačiau tada dar buvo rugsėjo pradžia, tad tikėtina, jog rezultatai iki kito mėnesio vidurio, o gal ir žiemos buvo gerokai pagerinti.

Pačiam su povandeniniais brakonieriais teko susidurti pernai prie Šventosios upės rugsėjo pradžioje netoli Armonos žiočių. Su bičiuliu Giedriumi tąkart vaikščiojome pakrante ir ieškojome geresnių vietų būsimai rudeninei licencinei šlakių žūklei, kai mūsų dėmesį atkreipė sunkiai išvažiuojamu grunto keliuku ropojantis visureigis, kuris stabtelėjo gal per šimtą metrų nuo mūsų. Iš jo išlipęs naro kostiumu apsivilkęs žmogėnas, nešinas plaukmenimis ir kažkokiu ilgesniu daiktu, primenančiu šautuvą, greit nulapsėjo prie upės, užsidėjo plaukmenis ir dingo vandenyje. Visureigis pavažiavo į priekį ir „išmetė“ kitą narą, o tada nuūžė už posūkio su trečiu. Kurį laiką panardęs pirmasis, tiesa, jau be šautuvo drąsiai priėjo prie mūsų ir pamatęs mūsų žvejybinę aprangą pareiškė: „Vyrai, galite būti ramūs – čia šlakių šiandien nėra. Reikia važiuoti toliau.“ Tačiau pamatęs mūsų nieko gero nežadančius veidus nutilo ir pasitraukė atokiau. Atvažiavęs

po dešimties minučių visureigis susirinko visus tris „darbuotojus“, nuvažiavo upe žemyn, matyt, tikrinti kitų upės ruožų. Kaip tyčia toje vietoje buvo neryšio zona ir prisiskambinti gamtosaugai pavyko tik po gerų dvidešimt minučių. Ar iš to buvo naudos, taip ir nesužinojau.

Šįmet, panašu, situacija dar prastėja – užuodę nebaudžiamumą ir neblogą pelną, į tokią povandeninę žūklę metasi dar daugiau povandeninių „žūklautojų“. Sprendžiu iš to, kad analogiškas „brigadas“ regi ne vienas bičiulis, jau pradėjęs tauriųjų žuvų paieškas ar tiesiog dažniau žvejojantis tose upėse, kur šios žuvys migruoja. O sezonas juk dar tik įsibėgėja – didieji tauriųjų žuvų būriai dar tik atplauks į mūsų upes.

Ką daryti? Regis, šito pirmiausia reikėtų klausti aplinkosaugos pareigūnų. Kadangi rugpjūtis – atostogų metas, šiuo klausimu nepavyko pasikalbėti su atsakingais asmenimis, todėl jį palieku ateičiai, o dabar išdėstysiu savo ir savo bičiulių nuomonę.

Kol kas susidaro įspūdis, kad brakonieriai povandenininkai yra Achilo kulnas mūsų aplinkosaugos sistemoje. Ne vien upėse, iš esmės visuose skaidresnio vandens ežeruose ir tvenkiniuose ši problema tampa vis opesnė ir, bent mano ir turbūt ne vieno meškeriotojo nuomone, nekontroliuojamų povandeninių šaudytojų žala, ko gero, nenusileidžia tinklais gaudančių brakonierių, ypač jei kalbėtume apie tokias žuvis kaip šamai, unguriai, lydekos ir lynai.

Kodėl ši problema vis aštrėja? Manau, dėl keleto priežasčių. Viena jų – povandeninės medžioklės įrangos prieinamumas ir santykinai nedidelės kainos. Prieš penkiolika dvidešimt metų susipirkti ar gauti naro įrangą buvo prabanga, galų gale tuomet sovietų gamybos technika taip pat buvo toli gražu ne tokia kaip dabar, o šiuo metu tokios įrangos pilnos parduotuvės.

Povandeniniais šautuvais atvirai prekiaujama net ir žūklės įrangą parduodančiose prekybos vietose, akvalangais, povandeniniais kostiumais ir kita įranga – beveik kiekviename didesniame mieste įsikūrusiose specializuotose parduotuvėse.

Antra – rimtos įstatyminės bazės spragos. Prieš gerus penkerius ar šešerius metus buvau liudininkas, kaip Mėgėjų žūklės plėtros taryboje (MŽPT) buvo „pramušinėjami“ naujų žūklės taisyklių punktai, susiję su povandenine medžiokle. Bene daugiausia iečių buvo laužoma dėl sąvokos „povandeninė medžioklė“ pakeitimo į „povandeninė žūklė“. Pradžioje dar nelabai suvokiau, kodėl verta tiek tąsytis dėl tos sąvokos – juk ir taip aišku, kaip atskirti medžioklę nuo žūklės. Jei jau žuvų šaudymas, o ne viliojimas kokiais masalais, tai yra medžioklė – kokia čia dar žūklė. Povandenininkų asociacijos atstovas ilgai gražbyliavo, griebdamasis net „genialių“ kalbotyros argumentų, esą pati sąvoka „medžioklė“ yra kilusi iš žodžio „medžiai“, o augančių medžių vandenyje nėra, todėl žuvų šaudymui esą artimesnė sąvoka „žūklė“, ir taip toliau ir panašiai. Tąkart tokie argumentai nepadėjo ir nauja sąvoka nebuvo patvirtinta, užtat kiek vėliau toks opusas kaip „povandeninė žūklė“ oficialiuose „popieriuose“ visgi atsirado. Ką tai reiškia? Ogi tai, kad šis užsiėmimas tapo tolygus paprastai „antvandeninei“ žūklei ir iš esmės galioja tie patys reikalavimai, taip pat ir baudos.

Teoriškai, o turbūt ir faktiškai, vienodą baudą gaus ir be leidimo su meškere prie kokio ežero ar upės prisėdęs meškeriotojas, ir povandeninis žuvų šaudytojas, vietoj povandeninei medžioklei skirto vandens telkinio „netyčia“ įlindęs į kitą ežerą. Bauda, bent jau pirmą kartą, siekia, berods, apie 25 litus. Skirtumas šiuo atveju toks, kad jei ne koks nors nerštо metas, žvejys su meškere vargu ar per dieną padarys didelės žalos gamtai, net jei ir labai to norėtų. Na, gal pagaus porą kilogramų daugiau žuvies nei leidžia taisyklės, nepaisys žuvies dydžio limitų ar pan. O štai nesąžiningo povandeninio medžiotojo galimybės nepalyginamai didesnės, ypač jei jis naudoja kvėpavimo įrangą – akvalangą arba medžioja naktį. Pasak vieno buvusio medžiotojo – nenušauti per naktį su prožektoriumi bent 50 vnt. rinktinių žuvų gali tik visiškas nevykėlis.

Todėl nesąžiningam povandenininkui taip rizikuoti labai apsimoka. Tikimybė, kad pagaus, – santykinai nedidelė, o jei ir pagaus – bauda labai simbolinė. Įsivaizduokime, kas dėtųsi mūsų keliuose, jei už greičio viršijimą grėstų 5 Lt, o už vairavimą išgėrus – 10 Lt bauda. Labai panaši situacija dabar yra su povandenine medžiokle.

Tačiau, mano galva, svarbiausias dalykas, visgi yra ne baudų dydis, o menka galimybė kontroliuoti taisykles pažeidžiančius žuvų šaudytojus. Aplinkosaugininkai prie mūsų ežerų – ir šiaip retai matomas vaizdas, o apie pagautus nesąžiningus povandenininkus nesu girdėjęs ar skaitęs aplinkosauginių nuveiktų darbų suvestinėse. Tačiau, aišku, negaliu teigti, kad tokių atvejų nebūna.

Nesąžiningi povandeniniai medžiotojai ne tokie kvaili, kad vidury dienos išliptų su šautuvu vienoje rankoje ir žuvų vertine kitoje. Nušautos žuvys paprastai paliekamos po vandeniu, kur jas „netyčia“ suranda kiti asmenys. Už radybas juk nebaudžiama. Nesu specialistas, tačiau tikriausiai vienintelė galimybė sulaikyti narą yra grįžtančių nuo ežerų automobilių tikrinimas. Jei bagažinėje guli nušauta žuvis, šautuvas ir povandeninė įranga – vargu ar automobilyje esantiems žmonėms pavyks įrodyti, kad jie čia niekuo dėti. Galbūt yra ir daugiau būdų kontroliuoti nelegalius povandeninius medžiotojus – čia jau aplinkosaugininkų „daržas“, kurie galbūt galėtų papasakoti daugiau.

Tikriausiai paklausite – ką daryti? Gal ir paradoksaliai skamba, tačiau, mano nuomone, reikėtų povandeninę medžioklę tvarkyti panašiai kaip ir antžeminę, t. y. medžioti leisti tik tiems, kurie išklauso specialius kursus ir gauna tai patvirtinantį pažymėjimą. Manau, kad tuo galėtų užsiimti valstybės tarnautojų prižiūrima dabar egzistuojanti povandeninės žūklės asociacija. Antra – tam tikrus vandens telkinius priskirti povandeninių medžiotojų būreliams, kurie atsakytų ir už taisyklių laikymąsi, ir už vandens telkinio žuvingumą.

Sulaikytiems kituose, ne povandeninei medžioklei skirtuose vandens telkiniuose povandeniniams brakonieriams turėtų grėsti baudos, adekvačios gamtai padarytai potencialiai žalai, o ne simbolinės. Juk ir žūklės taisyklės numato skirtingą atsakomybę, tarkim, meškeriotojui, viršijusiam taisyklių leidžiamą kabliukų kiekį keliais vienetais, ir brakonieriui, žudančiam žuvis elektros srove. Panašią proporciją būtų galima pasiūlyti ir povandeniniams brakonieriams, taikant kad ir tokią dabar retai pasitaikančią nuobaudą – įrangos konfiskaciją. Ypač efektyviai veiktų už grubų taisyklių pažeidimą, pavyzdžiui, už medžioklę su automatine kvėpavimo įranga arba naktį pasitelkus prožektorių šviesą gresianti baudžiamoji atsakomybė, kuri tikriausiai atgrasytų brakonierius mėgėjus ir priverstų pagalvoti apie pasekmes iš to gyvenančius šaudytojus profesionalus.

Lašišinėse upėse ir upeliuose, ypač per nerštą, kai dauguma lašišų saugo savo lizdus ir yra labiausiai pažeidžiamos, ko gero, reikėtų drausti bet kokius nardymus be specialaus Aplinkos ministerijos leidimo. Nes kitaip sukontroliuoti povandenius brakonierius vargu ar artimiausioje ateityje bus įmanoma.

Tikiu, kad ne vienam skaitytojui, mėgstančiam ir panardyti, ir pažvejoti, visi šie mano siūlymai atrodys perdėm drastiški ir kvepiantys gūdžiais sovietiniais laikais. Mielai jų nesiūlyčiau, jei būtų kokia nors kita išeitis. O geresnę išeitį tikriausiai galima būtų sugalvoti už vieno stalo susėdus gamtosaugininkų, mėgėjų ir povandeninių medžiotojų-žūklautojų atstovams. Nemanau, kad

esama situacija, ypač žvelgiant į perspektyvą, labai palanki povandeniniams medžiotojams. Meškeriotojai ir vandens telkinių nuomininkai po truputį jau į visus nardančiuosius pradeda žiūrėti kreivai, teko girdėti, kad prie kai kurių vandens telkinių jau pjaustomos padangos ir daužomi paliktų automobilių stiklai arba bent grasinama tai daryti. Tikėtina, dėl tokio požiūrio gali nukentėti ir niekuo dėti nardymo mėgėjai.

Kitas dalykas – jei povandeninių brakonierių problema aštrės, labai tikėtina, kad anksčiau ar vėliau bus peržiūrėtas ir visas povandeninės žūklės reglamentavimas ir pasiremta Vakarų Europos patirtimi. O ten situacija povandeninei medžioklei nėra labai palanki – negaliu nurodyti tikslaus skaičiaus, tačiau man savo laiku susipažįstant su kitų šalių žūklę reglamentuojančiais įstatymais susidarė įspūdis, kad daugumoje Europos valstybių apskritai bet kokia povandeninė medžioklė vidaus vandenyse yra už įstatymo ribų ir prilyginta brakonierystei. Jei į šį reikalą bus pažiūrėta būtent taip, dėl brakonierių veiklos gali nukentėti ir sąžiningi povandeniniai medžiotojai, kurių, tikiu, visgi yra gerokai daugiau.

Šia tema kviečiu „ŽvejOK“ puslapiuose pasisakyti ir pačius povandeninės žūklės organizacijų vadovus, gamtosaugininkus, meškeriotojus, ir kitus asmenis, kurie galbūt pateiks kitokią nuomonę ir argumentus, kaip spręsti povandeninės brakonierystės problemą. Diskusija leistų geriau suprasti vieniems kitus ir spręsti kilusias problemas.

Straipsnis iš žurnalo Žvejok 2012. rugsėjis / Nr.6

Dėmesio! Brakonieriai povandenininkai

Parašė ŽvejOK
Penktadienis, 14 Rugsėjis 2012 07:01

